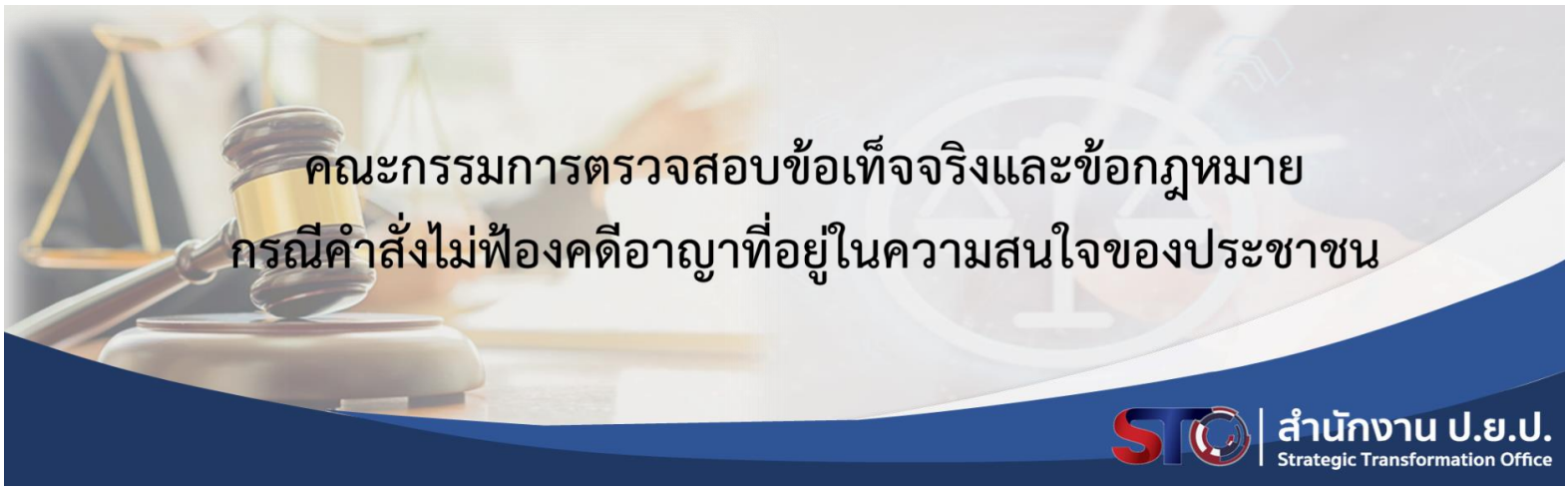

บทสรุป
รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย
ของคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย
กรณีคำสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาที่อยู่ในความสนใจของประชาชน

คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย กรณีคำสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาที่อยู่ในความสนใจของประชาชน (ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “คณะกรรมการ”) ได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญากับนายวรยุทธ อยู่วิทยา (ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ต้องหา”) แล้ว พบว่า มีการร่วมมือกันอย่างเป็นระบบของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทนายความ พยาน และบุคคลทั่วไป ในการเข้าแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นของการดำเนินคดีจนถึงปัจจุบัน โดยใช้ช่องโหว่ของกฎหมาย ใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ ใช้อิทธิพลบังคับ และการสร้างพยานหลักฐานอันเป็นเท็จ เพื่อช่วยเหลือผู้ต้องหาให้รอดพ้นจากการถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย

ในชั้นการสอบสวน จากหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่แสดงปริมาณแอลกอฮอล์ในกระแสเลือดและบ่งชี้สารเสพติดในร่างกาย รายงานการตรวจพิสูจน์หลักฐานเกี่ยวกับความเร็วของรถในขณะเกิดเหตุ ตลอดจนความพยายามอย่างต่อเนื่องในการช่วยเหลือผู้ต้องหาให้รอดพ้นจากการถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย คณะกรรมการเชื่อว่าผู้ต้องหาขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ดาบตำรวจ วิเชียร กลั่นประเสริฐ ผู้บังคับหมู่งานปราบปราม สถานีตำรวจนครบาลทองหล่อ ถึงแก่ความตาย เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๕ การที่ผู้ต้องหาไม่หยุดรถในทันทีหลังจากชนผู้ตาย แต่กลับพาร่างผู้ตายไปไกลกว่าหกสิบเมตรและลากรถจักรยานยนต์ของผู้ตายไปไกลกว่าหนึ่งร้อยหกสิบเมตร ทำให้เกิดข้อสงสัยว่าผู้ต้องหาน่าจะกระทำความผิดฐานฆ่าผู้ตายโดยเจตนาเล็งเห็นผล เพราะวิสัยวิญญูชนเมื่อขับรถชนคนหรือสิ่งใดแล้วย่อมต้องหยุดรถทันทีเพื่อตรวจสอบความเสียหายหรือให้ความช่วยเหลือ แต่ผู้ต้องหาหาทำเช่นนั้นไม่

ความพยายามในการช่วยเหลือผู้ต้องหาให้รอดพ้นจากการถูกดำเนินคดีเกิดขึ้นทันทีภายหลังจากเกิดเหตุ โดยสารวัตรปราบปราม สถานีตำรวจนครบาลทองหล่อ ได้สร้างพยานหลักฐานเท็จโดยการนำตัวลูกจ้างของครอบครัวอยู่วิทยามามอบตัวรับสมอ้างว่าเป็นผู้ขับรถ แม้ต่อมาในวันเดียวกันผู้ต้องหายอมจำนนมามอบตัวต่อพนักงานสอบสวนกลับให้การภาคเสธ โดยอ้างว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเพราะความผิดของผู้ตาย

และผู้ต้องหาเพิ่งดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ภายหลังจากเกิดเหตุการณ์แล้ว ข้ออ้างอันเป็นเท็จนี้เป็นเหตุให้พนักงานสอบสวนตั้งข้อหาอันเป็นเท็จและไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อผู้ตายซึ่งตายในทันทีหลังจากถูกชนว่าเป็นผู้ต้องหาร่วม ทั้งที่การตั้งข้อหาจะกระทำได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีชีวิตอยู่และได้แจ้งข้อหาให้แก่ผู้นั้น อันน่าเชื่อว่าการตั้งข้อหาอันเป็นเท็จและไม่ชอบด้วยกฎหมายนี้เกิดจากการวางแผนของพนักงานสอบสวนและทีมทนายความของผู้ต้องหา โดยกล่าวหาผู้ตายว่าประมาทด้วยเพื่อทำให้รูปคดีเอื้อประโยชน์ต่อการช่วยเหลือให้ผู้ต้องหาพ้นผิด

แม้ว่าในเวลาต่อมา พนักงานสอบสวนตั้งข้อหาผู้ต้องหาจำนวน ๕ ข้อหา ได้แก่ ข้อหาขับรถขณะมึนเมาสุรา ข้อหาขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ข้อหาขับรถโดยประมาททำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย ข้อหาขับรถแล้วไม่หยุดให้ความช่วยเหลือและไม่แจ้งเจ้าพนักงาน ข้อหาขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย แต่กลับไม่ตั้งข้อหาเสพยาเสพติดให้โทษทั้งที่มีการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์พบสารแปลกปลอมในร่างกายของผู้ต้องหาที่เชื่อมโยงกับการเสพโคเคนและการดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้ ในข้อหาขับรถขณะเมาสุราพนักงานสอบสวนก็ได้รับฟังความเห็นของพยานฝ่ายผู้ต้องหาซึ่งขัดแย้งกับผลการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์มาเป็นเหตุผลในการสั่งไม่ฟ้องคดี พฤติการณ์ดังกล่าวนี้น่าเชื่อว่าเป็นความพยายามในการช่วยเหลือผู้ต้องหามิให้ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกโดยไม่รอลงอาญา และทำให้รูปคดีเอื้อประโยชน์ต่อการช่วยเหลือให้ผู้ต้องหาพ้นผิด

ในคดีนี้ ได้มีการสอบสวนคดีจนเสร็จสิ้นและมีความเห็นทางคดีในวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๖ และได้ส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมตัวผู้ต้องหาให้กับพนักงานอัยการในวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๖ จึงเป็นการส่งสำนวนการสอบสวนที่ล่าช้าเกินกำหนดหกเดือนนับแต่วันที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวโดยไม่มีการนำตัวผู้ต้องหาไปฝากขังต่อศาลก่อนครบกำหนดปล่อยตัวชั่วคราว

ในชั้นการพิจารณาของพนักงานอัยการ คณะกรรมการพบว่า ระบบการร้องขอความเป็นธรรมภายใต้ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๗ เปิดช่องให้ฝ่ายผู้ต้องหาใช้เป็นเครื่องมือในการประวิงคดีโดยผู้ต้องหาไม่ต้องยื่นคำร้องด้วยตนเองและทำให้คดีขาดอายุความ รวมทั้งเปิดโอกาสให้พนักงานอัยการพิจารณาการร้องขอความเป็นธรรมจากผู้ต้องหาได้อย่างไม่มีข้อจำกัดในเหตุและจำนวนครั้ง ทั้งยังอนุญาตให้มีการกลับความเห็นหรือคำสั่งฟ้องในคดีอาญาซึ่งสั่งไปแล้วได้

ในคดีนี้ การร้องขอความเป็นธรรมตามระเบียบดังกล่าวจึงถูกใช้เป็นกลไกในการประวิงคดีและเพื่อช่วยเหลือผู้ต้องหามิให้ต้องรับโทษตามกฎหมายโดยความร่วมมือของผู้ต้องหา ทีมทนายความเจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลทั่วไป โดยปรากฏว่า มีการยื่นร้องขอความเป็นธรรมต่อพนักงานอัยการเป็นจำนวนถึง ๑๔ ครั้ง ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ ครั้งที่สองเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ครั้งที่สามเมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๖ ครั้งที่สี่เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ครั้งที่ห้าเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๗ ครั้งที่หกเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๗ ครั้งที่เจ็ดเมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ครั้งที่แปดเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๘ ครั้งที่เก้าเมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙ ครั้งที่สิบเมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ครั้งที่สิบเอ็ดเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๙ ครั้งที่สิบสองเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๐ ครั้งที่สิบสามเมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ และครั้งที่สิบสี่เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๒ โดยตั้งแต่ครั้งแรกถึงครั้งที่สิบสาม อัยการสูงสุดหรือรองอัยการสูงสุดที่มีอำนาจสั่งคดีร้องขอความเป็นธรรมในแต่ละครั้งได้สั่งยุติการร้องขอความเป็นธรรม

หลังจากที่ได้มีการสั่งให้มีการสอบสวนเพิ่มเติม และได้มีการดำเนินการสอบสวนและชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานอย่างรอบคอบ การร้องขอความเป็นธรรมกลับเป็นผลสำเร็จในการร้องขอครั้งที่สิบสี่จากการพิจารณาเพียงพยานหลักฐานเดิมที่ได้เคยมีการพิจารณาไปแล้วและเห็นว่ามีพิรุธและไม่น่าเชื่อถือในการพิจารณาการร้องขอความเป็นธรรมในหลายครั้งก่อนหน้า โดยเฉพาะอัยการสูงสุด รวมถึงรองอัยการสูงสุดหลายคน ได้พิจารณาพยานหลักฐานชุดนี้แล้ว และมีคำสั่งให้ยุติเรื่องไปก่อนหน้านั้นหลายครั้งหลายครา

การร่วมมือกันอย่างเป็นระบบของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทนายความ พยาน และบุคคลทั่วไปในการแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมในคดีนี้ ปรากฏหลักฐานอย่างชัดเจนว่า มีบุคคลจำนวนหนึ่งได้ร่วมกันจัดให้รองศาสตราจารย์ ส. ได้พบกับพันตำรวจโท ธ. เพื่อนำเสนอวิธีการคำนวณความเร็วใหม่และมีการสอบปากคำพันตำรวจโท ธ. ภายใต้การกำกับของพนักงานอัยการไม่ทราบชื่อเพื่อจัดทำพยานหลักฐานเท็จ โดยแก้ไขวันที่สอบปากคำให้เป็นวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ และวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๙ สำหรับใช้ในการร้องขอความเป็นธรรมต่อพนักงานอัยการและต่อคณะกรรมาธิการในเวลาต่อมา โดยการกดดันหรือใช้อิทธิพลบังคับให้พันตำรวจโท ธ. ให้การเปลี่ยนความเห็นในเรื่องความเร็วของรถผู้ต้องหาในขณะที่ชนผู้ตายจาก ๑๗๗ กิโลเมตรต่อชั่วโมง ตามที่ปรากฏในรายงานการพิสูจน์หลักฐานครั้งแรกเป็นความเร็วที่ไม่เกิน ๘๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง เพื่อให้สอดคล้องกับผลการคำนวณความเร็วรถของรองศาสตราจารย์ ส. ซึ่งได้มีการตระเตรียมกันไว้ล่วงหน้า โดยไม่ให้โอกาสพันตำรวจโท ธ. ตรวจสอบวิธีการคำนวณความเร็วรถของรองศาสตราจารย์ ส. อย่างรอบคอบ แม้ว่าในเวลาต่อมาพันตำรวจโท ธ. จะพยายามขอยกเลิกคำให้การภายหลังจากที่ได้ทำการตรวจสอบอย่างรอบคอบจนพบความผิดพลาดของวิธีการคำนวณความเร็วรถของรองศาสตราจารย์ ส. แต่ได้รับการปฏิเสธจากพันตำรวจโท ว. โดยอ้างว่าพนักงานสอบสวนส่งสำนวนคดีให้พนักงานอัยการพิจารณาแล้ว อนึ่ง การลงวันที่อันเป็นเท็จดังกล่าวน่าเชื่อว่าเป็นไปเพื่อกันบุคคลบางคนให้ออกจากเรื่องนี้ และเพื่อให้การคำนวณความเร็วรถใหม่ใช้เวลาตามควรเพื่อให้น่าเชื่อถือ การร่วมมือระหว่างทนายความ ผู้ต้องหา ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการดังกล่าว ย่อมทำให้การสอบสวนเป็นการสอบสวนที่ไม่สุจริตและไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างชัดแจ้ง

อย่างไรก็ตาม ความพยายามในการใช้พยานหลักฐานเท็จในการร้องขอความเป็นธรรมยังไม่ประสบความสำเร็จ ผู้ต้องหา ทีมทนายความ และกลุ่มบุคคลที่มีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือผู้ต้องหามิให้ต้องรับโทษ ได้ใช้อิทธิพลทางการเมืองกดดันกระบวนการยุติธรรม โดยการร้องขอความเป็นธรรมเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๙ กับคณะกรรมาธิการที่ประกอบด้วยข้าราชการ ทหาร ตำรวจระดับสูง เจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงในกระบวนการยุติธรรม โดยเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๙ กรรมาธิการบางคนได้ให้ความเห็นและอ้างพยานหลักฐานเท็จเกี่ยวกับความเร็วรถของผู้ต้องหาที่ตนมีส่วนจัดให้มีการจัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนการร้องขอความเป็นธรรมให้กับผู้ต้องหา ความพยายามนี้สอดรับกับแนวทางการทำงานและผลสรุปของคณะทำงานที่จัดตั้งขึ้นโดยคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาการร้องขอความเป็นธรรมและมีกรรมาธิการบางคนเป็นประธานคณะทำงาน แม้ว่ากรรมาธิการหลายคนไม่ประสงค์ให้คณะกรรมาธิการดำเนินการในลักษณะที่ก้าวก่ายการปฏิบัติหน้าที่และใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมก็ตาม แต่กรรมาธิการผู้นั้นได้ไปเป็นพยานและให้ปากคำสนับสนุนข้ออ้างของผู้ต้องหาในการสอบสวนเพิ่มเติมต่อพนักงานสอบสวน เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๑ ด้วย

แม้ว่าการร้องขอความเป็นธรรมต่อพนักงานอัยการจะไม่ประสบความสำเร็จในช่วง ๑๓ ครั้งแรก ฝ่ายผู้ต้องหาก็ยังไม่ลดละความพยายามในการร้องขอความเป็นธรรมต่อพนักงานอัยการโดยใช้พยานหลักฐานเท็จอีก โดยเมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๒ ทนายความผู้รับมอบอำนาจจากผู้ต้องหาได้ยื่นร้องขอความเป็นธรรมต่ออัยการสูงสุด ขอให้สอบปากคำเพิ่มเติม พลอากาศโท จ. หรือนาย จ. ในประเด็นความเร็วของรถในขณะที่ผู้ต้องหาขับขี่รถยนต์ว่าขับขี่ด้วยความเร็วเท่าใดและในประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาร้องขอความเป็นธรรมโดยพนักงานอัยการตามลำดับชั้นนั้น อัยการอาวุโส สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีร้องขอความเป็นธรรม ๒ ทำความเห็นให้มีการสอบเพิ่มเติม พลอากาศโท จ. นาย จ. พันตำรวจโท ธ. รองศาสตราจารย์ ส. รวมทั้งให้พิจารณารายงานการประชุมคณะกรรมาธิการครั้งที่ ๔๗/๒๕๕๙ ในขณะที่อัยการผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สำนักงานกิจการอัยการสูงสุด ปฏิบัติราชการในหน้าที่อัยการพิเศษฝ่ายคดีร้องขอความเป็นธรรม ๒ ทำความเห็นให้ยุติการร้องขอความเป็นธรรม เนื่องจากเห็นว่าพยานหลักฐานที่ผู้ร้องขอความเป็นธรรมเสนอไม่ใช่พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญที่จะเปลี่ยนแปลงความเห็นและคำสั่งเดิมได้ ประกอบกับการที่ผู้ต้องหาเคยร้องขอความเป็นธรรมเข้ามาหลายครั้งอาจเชื่อได้ว่าเป็นการประวิงคดี และผู้ต้องหาซึ่งอยู่ระหว่างการหลบหนีคดีมิได้มาร้องขอความเป็นธรรมด้วยตัวเอง ความเห็นนี้ได้รับการสนับสนุนโดยอัยการพิเศษฝ่าย สำนักงานคดีเยาวชนและครอบครัว รักษาการในตำแหน่งรองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีกิจการอัยการสูงสุด อย่างไรก็ตาม รองอธิบดีอัยการสำนักงานคดีกิจการอัยการสูงสุด รักษาการในตำแหน่งอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีกิจการอัยการสูงสุด กลับมีความเห็นคล้อยตามกับความเห็นของอัยการผู้ทำความเห็นชั้นต้น

นาย น. อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีศาลสูง รักษาการในตำแหน่งรองอัยการสูงสุด ปฏิบัติราชการแทนอัยการสูงสุด มีความเห็นเมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ให้มีการสอบพยานเพิ่มเติมโดยเจาะจงให้มีการสอบเพิ่มเติมเฉพาะพลอากาศโท จ. และนาย จ. เท่านั้น ซึ่งพยานทั้งสองปากนี้เคยถูกสอบไปแล้วในการร้องขอความเป็นธรรมหลายครั้งก่อนหน้า โดยที่ผู้พิจารณาการร้องขอความเป็นธรรมในแต่ละครั้งอันได้แก่รองอัยการสูงสุดหรืออัยการสูงสุดได้เคยพิจารณาอย่างรอบคอบแล้วว่าเป็นพยานหลักฐานที่มีพิรุธและไม่น่าเชื่อถือ ภายหลังที่อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีอาญากรุงเทพใต้ ได้มีการสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบปากคำเพิ่มตามคำสั่งของนาย น. และนาย น. ในฐานะรองอัยการสูงสุด ปฏิบัติราชการแทนอัยการสูงสุด มีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาในข้อหาขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ซึ่งเป็นข้อหาเดียวที่เหลืออยู่ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๓

คณะกรรมการเห็นว่า การใช้อำนาจในการสั่งคดีร้องขอความเป็นธรรม และต่อมาการสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาในคดีอาญาของนาย น. ในฐานะรองอัยการสูงสุด ปฏิบัติราชการแทนอัยการสูงสุด เป็นการใช้อำนาจและดุลพินิจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและน่าเชื่อว่ามีเจตนาช่วยเหลือผู้ต้องหามิให้ต้องรับโทษ เพราะเหตุของการเจาะจงให้มีการสอบเพิ่มเติมและรับฟังเฉพาะพลอากาศโท จ. และนาย จ. ซึ่งเป็นพยานเคยถูกสอบไปแล้วในการร้องขอความเป็นธรรมหลายครั้งก่อนหน้า มิใช่พยานหลักฐานใหม่แต่อย่างใด นอกจากนั้น ผู้พิจารณาการร้องขอความเป็นธรรมในแต่ละครั้งอันได้แก่ รองอัยการสูงสุดหรืออัยการสูงสุดได้เคยพิจารณาอย่างรอบคอบแล้วว่าเป็นพยานหลักฐานที่มีพิรุธและไม่น่าเชื่อถือ และนาย น. เชื่อคำพยานพลอากาศโท จ. เพียงเพราะเป็นข้าราชการระดับสูง แต่กลับไม่เชื่อเหตุผลและดุลพินิจของอดีตอัยการสูงสุดและรองอัยการสูงสุดที่สั่งให้ยุติการร้องขอความเป็นธรรมในทุกครั้งก่อนหน้า อีกทั้งไม่

นำพาต่อความเห็นและเหตุผลของพนักงานอัยการผู้ทำความเห็นชั้นต้นที่เสนอให้ยุติการร้องขอความเป็นธรรม ที่สอดคล้องกับเหตุผลการยุติความเป็นธรรมทั้งสิบสามครั้งก่อนหน้า การใช้อำนาจสั่งไม่ฟ้องของนาย น. จึงอยู่บนพยานหลักฐานเก่าที่ได้มีการพิจารณามาแล้วหลายครั้ง เป็นการกลับดุลพินิจอันเป็นความเห็นของอดีตผู้บังคับบัญชาและอดีตรองอัยการสูงสุดซึ่งทำหน้าที่มาก่อนตนโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ดังนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๐๙/๒๕๔๙ ซึ่งวินิจฉัยว่า การใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการต้องอยู่บนรากฐานและอยู่ในกรอบของความสมเหตุสมผล ถึงแม้ว่าพนักงานอัยการจะมีอิสระในการใช้ดุลพินิจเพื่อใช้ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน กลั่นกรองคดี แต่ย่อมเป็นความมีอิสระที่มีกรอบของความชอบด้วยกฎหมายและขอบเขตของความสมเหตุสมผล เป็นเหตุผลที่สามารถชี้แจงได้

นอกจากนี้ แม้นาย น. จะได้รับมอบอำนาจจากอัยการสูงสุดให้ปฏิบัติราชการแทนอัยการสูงสุดในการสั่งคดีร้องขอความเป็นธรรม แต่ตามมาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ และข้อ ๗ ของระเบียบคณะกรรมการอัยการ ว่าด้วยการรักษาราชการแทน การปฏิบัติราชการแทน การรักษาการแทนในตำแหน่งของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๔ อัยการสูงสุดในฐานะผู้มอบอำนาจจะต้องกำกับ ติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำและแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้ แม้อัยการสูงสุดจะอ้างว่าการมอบอำนาจให้นาย น. เป็นการมอบอำนาจขาด และได้ทราบเรื่องการสั่งไม่ฟ้องคดีของนาย น. จากการรายงานของสื่อมวลชน แต่อัยการสูงสุดในฐานะผู้มอบอำนาจไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในการกำกับการปฏิบัติหน้าที่ของนาย น. รองอัยการสูงสุดผู้รับมอบอำนาจได้ การอ้างความไม่รู้ไม่เป็นข้อแก้ตัวและไม่น่าเชื่อถือ เหตุเพราะการดำเนินคดีกับผู้ต้องหาอยู่ในความสนใจของประชาชนมาอย่างต่อเนื่องยาวนานและมีการร้องขอความเป็นธรรมมาแล้วถึง ๑๔ ครั้ง และในการพิจารณาการร้องขอความเป็นธรรมครั้งที่ ๑๒ เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๐ อัยการสูงสุดในขณะนั้นได้เรียกสำนวนคดีร้องขอความเป็นธรรมและสำนวนคดีอาญามาพิจารณาสั่งการด้วยตนเองเพราะเห็นว่าคดีอยู่ในความสนใจของสาธารณชนและการพิจารณาอาจจะมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของสังคมที่มีต่อองค์กร โดยมีคำสั่งให้ยุติการร้องขอความเป็นธรรมในท้ายที่สุด

คณะกรรมการเห็นว่า การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ปฏิบัติราชการแทนผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติในการสั่งไม่แย้งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการมีความบกพร่อง เนื่องจากไม่พิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของนาย น. ด้วยความรอบคอบ การอ้างว่าการออกคำสั่งเกิดจากการพิจารณาสั่งการตามความเห็นของเจ้าพนักงานตำรวจตามลำดับชั้นและเข้าใจว่าเป็นการสั่งคดีความผิดเกี่ยวกับจราจรธรรมดาทั่วไปนั้น เป็นข้ออ้างที่คณะกรรมการเห็นว่าฟังไม่ขึ้น ในขณะที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติก็ไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบในฐานะผู้มอบอำนาจ ซึ่งมีหน้าที่ต้องกำกับ ติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจและให้มีอำนาจแนะนำและแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ ตามมาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ การมอบอำนาจของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติโดยมิได้มีการกำกับดูแลติดตามผลการปฏิบัติราชการในคดีที่อยู่ในความสนใจของประชาชนเช่นนี้ เป็นความบกพร่องที่ทำให้เกิดผลเสียหายแก่การบริหารราชการแผ่นดิน และกระทบต่อความศรัทธาขององค์กร

อนึ่ง เมื่อมีการออกหมายจับผู้ต้องหา ผู้บังคับการกองการต่างประเทศได้แจ้งให้ตำรวจสากลทราบถึงหมายจับผู้ต้องหาเพื่อนำตัวผู้ต้องหามาดำเนินคดี แต่ปรากฏว่าหลังจากการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวนั้น บุคคลดังกล่าวได้ถูกย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้บังคับการ ประจำกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๓ น่าเชื่อว่าเป็นการโยกย้ายที่มีความไม่ปกติอันสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่โดยถูกต้อง

ในคดีนี้ คณะกรรมการพบว่า ทนายความของผู้ต้องหามีส่วนสำคัญในการทำให้เกิดผลของการสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา โดยได้ไปพบกับ รองศาสตราจารย์ ส. พร้อมกับนาย ช. เพื่อขอให้มีการคำนวณความเร็วรถของผู้ต้องหาใหม่ และยังได้อยู่ร่วมในการจัดให้มีการสอบปากคำพันตำรวจโท ธ.เพื่อเปลี่ยนคำให้การเรื่องความเร็วรถด้วย หลังจากนั้น ทนายความของผู้ต้องหาได้รับมอบอำนาจเพื่อร้องขอความเป็นธรรมต่อพนักงานอัยการและคณะกรรมาธิการเรื่อยมา จนกระทั่งนาย น. มีคำสั่งไม่ฟ้องคดีผู้ต้องหาในการร้องขอความเป็นธรรมครั้งสุดท้าย

สำหรับนาย จ. ซึ่งเป็นพยานปากสำคัญที่ได้ให้การว่า ผู้ต้องหาขับรถด้วยความเร็วโดยประมาณ ๕๐ ถึง ๖๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมงนั้น คณะกรรมการพบว่า ได้รับการอุปการะจากนาย ช.นอกจากนี้หลังจากที่นาย จ. ถึงแก่ความตายอย่างกระทันหันภายหลังที่ได้มีชื่อปรากฏในข่าว พบว่าโทรศัพท์มือถือของนาย จ. ถูกทำลาย

จากข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานทั้งปวง คณะกรรมการเห็นว่า การตั้งข้อหา การสอบสวน การร้องขอความเป็นธรรม การกลับคำสั่งฟ้องเป็นสั่งไม่ฟ้อง การไม่แย้งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ เป็นขบวนการดำเนินคดีที่เชื่อได้ว่ามีการร่วมมือสมคบคิดกันอย่างเป็นระบบของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทนายความ พยาน และบุคคลทั่วไป รวมทั้งมีการสมยอมกันโดยไม่สุจริตเพื่อหวังผลเพียงให้ผู้ต้องหาหลุดพ้นจากความรับผิดในทางอาญาทั้งในชั้นพนักงานสอบสวนและในชั้นพนักงานอัยการ **กระบวนการทั้งสิ้นนี้จึงมิชอบด้วยกฎหมาย** ทั้งนี้ เป็นไปตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๖๔๖-๖๔๗/๒๕๑๐ คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๖๔๔๖/๒๕๔๗ และคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๙๓๓๔/๒๕๓๘ ที่ได้วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานแล้ว **คณะกรรมการจึงมีข้อเสนอ ดังต่อไปนี้**

๑. ต้องเริ่มกระบวนการสอบสวนใหม่ให้ถูกต้องในข้อหาที่ยังไม่ขาดอายุความ โดยเฉพาะข้อหาเสพยาเสพติดให้โทษ ข้อหาขับขี่รถในขณะเมาสุราและเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ข้อหากระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

๒. จะต้องมีการดำเนินการทางวินัยและทางอาญาต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลอื่นที่ร่วมในขบวนการนี้ กล่าวคือ

๒.๑ พนักงานสอบสวนซึ่งเกี่ยวข้องกับสำนวน

๒.๒ พนักงานอัยการซึ่งปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

๒.๓ ผู้บังคับบัญชาซึ่งแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่

๒.๔ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐซึ่งแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่

๒.๕ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่

๒.๖ ทนายความซึ่งกระทำผิดกฎหมาย

๒.๗ พยานซึ่งให้การเป็นเท็จ

๒.๘ ตัวการ ผู้ใช้ และผู้สนับสนุนในการกระทำผิดกฎหมายดังกล่าว

ทั้งนี้ คณะกรรมการเห็นว่า พันตำรวจเอก ธ. และรองศาสตราจารย์ ส. ได้สมัครใจให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์โดยเฉพาะพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ จึงสมควรกันไว้เป็นพยานและให้ความคุ้มครองพยานในการดำเนินคดีอาญาแก่บุคคลตามข้อ ๒.๑ ถึง ๒.๘

๓. จะต้องมีการดำเนินการทางจริยธรรม จรรยาบรรณ มรรยาท โดยหน่วยงานหรือองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้องต่อบุคคลดังกล่าวตามข้อ ๒.๑ ถึง ๒.๘ อย่างจริงจังและเปิดเผยให้สาธารณชนทราบเป็นการทั่วไป เพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่าง

๔. สมควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้บังคับบัญชาผู้มอบอำนาจต้องกำกับ ดูแล แก้ไขเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้รับมอบอำนาจให้ถูกต้องตามกฎหมายและจริยธรรม หากผู้บังคับบัญชาละเลยให้ถือว่าเป็นผู้บกพร่องต่อหน้าที่

๕. เนื่องจากคณะกรรมการจะพิจารณาเรื่องการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมโดยละเอียดต่อไป ในชั้นนี้ คณะกรรมการเห็นว่าสมควรเสนอให้มีการแก้ไขกฎหมาย และระเบียบในประเด็นต่อไปนี้อย่างเร่งด่วน

๕.๑ แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการฯ ในเรื่องการร้องขอความเป็นธรรม โดยกำหนดให้การร้องขอความเป็นธรรม ผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาต้องมาร้องด้วยตนเอง การร้องขอความเป็นธรรมจะต้องระบุเหตุและพยานหลักฐานให้ครบถ้วน การร้องขอความเป็นธรรมเกินกว่าหนึ่งครั้งจะกระทำได้ต่อเมื่อมีพยานหลักฐานใหม่ที่ไม่เคยนำเสนอมาก่อน

๕.๒ แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบคณะกรรมการอัยการ ว่าด้วยการมอบอำนาจ โดยกำหนดให้การมอบอำนาจให้รองอัยการสูงสุดพิจารณาเรื่องขอความเป็นธรรมและการมอบอำนาจในการสั่งไม่ฟ้องต้องเป็นการมอบให้แก่รองอัยการสูงสุดต่างคนกัน และไม่ว่าจะสั่งยุติเรื่องหรือสั่งให้ความเป็นธรรมตามการร้องขออธิบดีอัยการหรือรองอัยการสูงสุดผู้มีอำนาจต้องรายงานให้อัยการสูงสุดทราบทุกกรณี

๕.๓ วางระเบียบในการมอบอำนาจของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ให้เป็นไปตามมาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติฯ และในกรณีที่สั่งไม่ฟ้องตามความเห็นของพนักงานอัยการ ให้รายงานต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติทราบทุกครั้ง

๕.๔ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องอายุความ ในทำนองเดียวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ กล่าวคือ ถ้าผู้ต้องหาหลบหนีในระหว่างถูกดำเนินคดีอาญา และให้ฟ้องคดีโดยไม่ต้องมีตัวผู้ต้องหาได้และมิให้นับระยะเวลาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีรวมเป็นส่วนหนึ่งของอายุความ

อนึ่ง เนื่องจากการดำเนินการของคณะกรรมการมีระยะเวลาที่จำกัด ประกอบกับมีพยานหลักฐานซึ่งเป็นพยานบุคคลและพยานเอกสารเป็นจำนวนมาก จึงเห็นควรที่จะเสนอนายกรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการให้ส่งเรื่องนี้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ คณะกรรมการ ป.ป.ช.คณะกรรมการ ป.ป.ท. คณะกรรมการ ป.ป.ง. คณะกรรมการอัยการ คณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ สภาทนายความ เพื่อให้ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป กับเห็นสมควรดำเนินการให้คดีอาญาในเรื่องนี้เป็นคดีพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ

กันยายน ๒๕๖๓